DÜNYA SİYASETİNDE ASYA-PASİFİK 2-3

Editörler

Doç. Dr. İsmail Ermağan

Doç. Dr. Mehmet Özay

Dr. Özlem Zerrin Keyvan

nobel

DÜNYA SİYASETİNDE ASYA-PASİFİK 2-3

Editörler: Doç. Dr. İsmail Ermağan- Doç. Dr. Mehmet Özay - Dr. Özlem Zerrin Keyvan

Yayın No. : 3118
Uluslararası İlişkiler No.: 136
ISBN : 978-625-406-801-0
E-ISBN : 978-625-406-802-7
Basım Sayısı : 1. Basım, Aralık 2020

© Copyright 2020, NOBEL AKADEMİK YAYINCILIK EĞİTİM DANIŞMANLIK TİC. LTD. ŞTİ. SERTİFİKA NO.: 40340
Bu baskının bütün hakları Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.ne aittir. Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Nobel Yayın Grubu, 1984 yılından itibaren ulusal ve 2011 yılından itibaren ise uluslararası düzeyde düzenli olarak faaliyet yürütmekte ve yayınladığı kitaplar, ulusal ve uluslararası düzeydeki yükseköğretim kurumları kataloglarında yer almaktadır.

Genel Yayın Yönetmeni : Nevzat Argun -nargun@nobelyayin.com-
Yayın Koordinatörü : Gülfem Dursun -gulfem@nobelyayin.com-

Sayfa Tasarım : Samet Tekin -samet@nobelyayin.com-
Redaksiyon : Dicle Korkmaz -dicle@nobelyayin.com-
Kapak Tasarım : Mehtap Yürümez -mehtap@nobelyayin.com-
Baskı Sorumlusu: Yavuz Şahin -yavuz@nobelyayin.com-
Baskı ve Cilt : Genç Ofset Sertifika No.: 32284
Süzgün Sokak No.: 18 İskitler / ANKARA

Kütüphane Bilgi Kartı

Ermağan, İsmail., Özay, Mehmet., Keyvan, Özlem Zerrin.
Dünya Siyasetinde Asya-Pasifik 2-3 */ Editörler: İsmail Ermağan - Mehmet Özay - Özlem Zerrin Keyvan*
1. Basım. XXXVI + 812 s. 16x23,5 cm. Kaynakça var, dizin yok.
ISBN: 978-625-406-801-0
E-ISBN: 978-625-406-802-7
1. Asya 2. Pasifik 3. Asean

Genel Dağıtım

ATLAS AKADEMİK BASIM YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.
Adres: Bahçekapı mh. 2465 sk. Oto Sanayi Sitesi No:7 Bodrum Kat Şaşmaz-ANKARA - siparis@nobelyayin.com-
Telefon: +90 312 278 50 77 - **Faks:** 0 312 278 21 65
E-Satış: www.nobelkitap.com - esatis@nobelkitap.com / www.atlaskitap.com - info@atlaskitap.com

Dağıtım ve Satış Noktaları: Alfa Basım Dağıtım, Arasta, Arkadaş Kitabevi, D&R Mağazaları, Dost Dağıtım, Ekip Dağıtım, Kida Dağıtım, Kitapsan, Nezih Kitabevleri, Pandora, Prefix, Remzi Kitabevleri

Dünya'n
maktadır. Nüfi
toprakları üze
Rusya Federas
yüzey şekilleri
zeyine; nüfus
tadır. Söz konu
değildir. Kıta,
Kafkaslar, Orta
Kuzeydoğu Asy

Asya devl
farklılıkların iz
bağlı nüfus yap
hariç bölge ülke
limi, 2015 verile
Hindistan'da 10
genel anlamda A
yılarda daha isti
hızı, Doğu Asya
oranları artmaya

Tarihsel ola
kını sömürge de
münü sanayi ürü
girdileri sağlama
kınma amacıyla
rini seçmişlerdir.
Asya'da sanayile
nomi içindeki pay

GELENEKSEL BİR OTORİTE OLARAK KUZEY KORE'NİN SİYASAL YAPISI ÜZERİNDE JOSEON HANEDANLIĞI'NIN (1392-1910) ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Keisuke Wakizaka[1]

Özet: Kuzey Kore ile ilgili makaleler ve eserlerin çoğu Kuzey Kore'deki insan haklarının durumu ve nükleer silahlar ile ilgilidir ve sistem ile ilgili çalışmaların sayısı nispeten azdır. Bu bölüm, eski Joseon Hanedanlığı ve Kuzey Kore arasındaki devamlılığı tartışmakta ve siyasal iktidarın meşruiyeti ile ilgili tartışmalara katkı sağlamayı hedeflemektedir. Bu bölümün ana sorusu, Kuzey Kore'nin siyasal-toplumsal yapısı üzerine eski Joseon Hanedanlığı'nın geleneklerinin etkilerinin ne olduğuna dairdir. Günümüzde, Kuzey Kore ne kadar kendi sisteminin "karizmatik otoriteden yasal-rasyonel otoriteye geçiş" olduğunu vurguluyorsa da gerçekte eski Joseon Hanedanlığı tarafından da benimsenip, farklı bir isimle devam eden geleneksel otorite, inanç ve siyasal-toplumsal sisteme dayanmaktadır. Yani, Kuzey Kore "karizmatik otoriteden başka bir geleneksel otoriteye geçtiği" gibi görülürken, kendisi de eski dönemden beri kalan geleneksel unsurlara göre yönetilen "geleneksel otoritenin devamı" olarak da nitelendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Kuzey Kore, Joseon Hanedanlığı, Karizmatik Otorite, Geleneksel Otorite, Sınıf Sistemi.

THE INFLUENCE OF JOSEON DYNASTY (1392-1910) ON THE POLITICAL STRUCTURE OF NORTH KOREA AS A TRADITIONAL AUTHORITY

Abstract: Many of articles and works about North Korea deal with the situation of human rights in North Korea and nuclear weapons and the number of works on its political system is comparatively small. This work discusses the continuity between the Joseon dynasty and North Korea and aims to contribute to literature on the legitimacy of political power. The main question of this work is about influences of Joseon dynasty's tradition on the North Korea's political-social structure. In conclusion, although North Korea emphasizes that its system changed from charismatic authority to rational-legal authority, its regime is supported by traditional authority, belief and socio-political system continuing since Joseon dynasty's era in different name. That is, while North Korea's political life seems to be "transformation from charismatic to other traditional authority", it can be said that it is a continuation of traditional authority.

Keywords: North Korea, Joseon Dynasty, Charismatic Authority, Traditional Authority, Class System.

[1] kwakizaka@gelisim.edu.tr

GİRİŞ

1948 yılında bağımsızlığını ilan ettikten günümüze kadar Kuzey Kore, komünizm-sosyalizmi benimseyen totaliter rejimini devam ettirmekte ve dünyanın en baskıcı rejimine sahip ülke olarak uluslararası toplumda bilinmektedir. Diğer yandan, Kuzey Kore'de siyasi iktidarın devlet başkanından oğluna devredilmesi gibi komünist-sosyalist rejimde olmaması gereken olgular gerçekleşmiştir. Dolayısıyla Kuzey Kore komünist-sosyalist ülkeler arasında siyasi yapı konusunda istisnai bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye'de, Kuzey Kore'nin iç politikası ve siyasi yapısı üzerindeki araştırmaların sayısı neredeyse yok denebilecek kadar azdır ve dünya çapında da Kuzey Kore'nin iç politikasıyla ilgili makaleler ve eserlerin çoğu Kuzey Kore'deki insan haklarının durumu ve ülkenin resmî ideolojisi ile ilgilidir. Ayrıca, bu araştırmaların hemen hemen hepsi Joseon Hanedanlığını, Japon işgali dönemini ve komünist-sosyalist Kuzey Kore'yi birbirinden bağımsız ve kopuk sistem olarak ele almaktadır. Bu çalışmada, Joseon Hanedanlığı ve Kuzey Kore arasındaki devamlılık tartışılacaktır. Böylece siyasal iktidarın meşruiyeti ile ilgili tartışmalara katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Araştırma yöntemlerinden bahsetmek gerekirse bu bölüm, Max Weber'in siyasal iktidarın meşruiyeti üzerinde önerdiği tipolojiden yola çıkarak karizmatik, geleneksel ve yasal-rasyonel otoriteler arasındaki ilişkileri ve bu üç tipoloji arasındaki geçişleri ele alacaktır. Bu bölümde karşılaştırmalı yöntem kullanılacak ve Kuzey Kore'nin ve Joseon Hanedanlığı'nın siyasi yapıları mukayese edilecektir. Kuzey Kore'nin siyasi sistemi ve siyasal-toplumsal yapısıyla ilgili birincil kaynaklara ulaşmak ülkenin son derece kapalı sistemi sebebiyle neredeyse imkânsız olduğundan bu bölüm ikinci el kaynaklara dayalı analiz niteliğini taşımaktadır.

Bu bölümün yapısı konusunda, birinci başlıkta siyasal iktidarın meşruiyeti konusunda Max Weber'in önerdiği, tipoloji ve sosyal tabakalaşma hakkında kısaca bilgi verilecektir. İkinci olarak, Kuzey Kore'nin ideolojik temeli, iktidarın aktarılma süreci ve siyasal-toplumsal yapısı ele alınacaktır. Akabinde, Joseon Hanedanlığı'nın siyasal-toplumsal yapısı Kuzey Kore'ninki ile mukayese edilerek mevcut olan devamlılık tartışılacaktır. Sonuç kısmında ise, bu üç husus özetlenerek Kuzey Kore'nin Joseon Hanedanlığı ile var olan devamlılığı inkâr ederken fiilen bu hanedanlığın sistemini benimsediği vurgulanacaktır. Ayrıca, buradan yola çıkarak "karizmatik otorite" olarak nitelendirilen sistemin geçmişteki geleneksel otoriterlerden etkilendiği ve karizmatik geleneksel veyasal-rasyonel otoriterler arasında devamlılığın ve geçişlerin olduğu ileri sürülecektir.

1. İKTİDARIN MEŞRUİYETİ VE SOSYAL TABAKALAŞMA

1.1. İktidarın Meşruiyeti Konusunda Max Weber'in Önerdiği Tipoloji: Geleneksel, Yasal-Rasyonel ve Karizmatik Otoriteler

"Meşruiyet" konusunda genel açıklama yaparsak, "yasallık" pozitif hukuka ve yürürlükteki hukuklara uygun olma anlamına gelirken "meşruluk, meşruiyet" ise siyasi iktidara bağlı olan toplum tarafından yasal olarak kabul edilme anlamına gelir. Bir sistemin meşru olması için zorla da olsa kendi toplumu tarafından kabul edilmesi yeterlidir. Aynı zamanda, bir sistem hukuka uygun yasal sistem olsa bile toplum tarafından toplumsal-siyasal açıdan meşru sistem olarak kabul edilmeyebilir (Kapani, 1975: 89-90). Dolayısıyla, meşruluğun ölçüsü toplum yapısı, ahlâki değerler ve benimsenen ideolojiye göre değişiklik gösterebilir. Her ideoloji kendisine göre bir meşruluk anlayışı oluşturmuş ve ideal siyasi rejim tipini ortaya koymuştur (Kapani, 1975: 92). Siyasi iktidarın meşruluğu konusunda evrensel geçerliliği olan, tek ve mutlak bir kriter belirlemek son derece güçtür, hatta imkânsızdır.

Meşruiyet sadece teorik değeri taşımakla kalmaz, aynı zamanda siyasi iktidarın sağlanması ve sürdürülmesi için son derece önemlidir. Bir siyasi sisteme bağlı insanlar iktidarın meşru olduğuna inandığı takdirde onun kararlarına gönüllü olarak riayet ederler ve uyulması gerektiğini düşünürler. Böylece, iktidar olağanüstü bir durum haricinde halkı yönetmek için kolluk gücünü kullanmaya ihtiyaç duymaz. Halk arasındaki meşruluk inancı yönetimi kolaylaştıran, pekiştiren ve istikrarlı ve etkili kılan bir faktördür. Onun için iktidar sahipleri geleneksel törenlerin dışında eğitim, doktrin aşılama propagandaları gibi "beyin yıkama" yöntemleriyle halka meşruluk inancını yaymaya çalışmaktadır (Kapani, 1975: 92-93).

İktidarın meşruiyetinin neye ve hangi yönteme dayalı olduğuna dair Max Weber önemli tipolojiyi ortaya koymuş ve iktidarın temelini üç kategoriye ayırmıştır (bk. Weber, 1947).

Birinci tip geleneksel otoritedir. Bu tipte iktidarın meşruluğu uzun zamandır devam eden gelenekler ve geleneklere duyulan kutsallığa dayanır. Halk geleneklere tabii olan iktidar sahibine itaat eder. Dolayısıyla iktidar sahibi/sahiplerinin yetki sınırları ve serbest hareket alanı esnek ve geniştir. Bu sistemin altında kanunlar ve iktidar sahiplerinin makamından daha ziyade iktidar sahibinin kişiliğine itaat edilir. Bu sistem ilkçağ ve ortaçağda yaygın şekilde görülürken günümüzde de bunun bazı örnekleri mevcuttur.

İkinci tip yasal- rasyonel (hukuki) otoritedir. Bu tipte iktidarın meşruluğu rasyonel ve herkesin tabii olduğu normlara ve hukuk kurallarına dayanır. Halk iktidar sahi-

bine itaat ederken sistemin rasyonel hukuka uygun olup olmadığına bakar. Bu sistem altında iktidara gelme süreci, iktidar sahiplerin yetkileri ve hareket alanı hukuk ile belirlenir ve iktidar sahiplerin bulunduğu makam ve hukuk düzeni önemlidir. Otorite ancak hukukla belirlenmiş yetki sınırları içinde hareket ettiği sürece meşrudur. Bu sistem modern çağda, özellikle demokrat devletlerde görülür ve demokrat olmasa da modern dönemdeki devletlerin çoğunu kapsar.

Diğer tip ise karizmatik otoritedir. Bu tipte iktidarın meşruluğu halkın bir kişinin olağanüstü niteliğe sahip olduğuna inanmasına dayanır. Bu inancın, geniş kitle arasında benimsenmesi liderin "karizma" olarak tanınması ve halkın ona itaat etmesi için yeterlidir. Ama diğer yandan bu tipte otorite doğrudan liderin kişiliğe dayalı olduğu için "geçici otorite" niteliğini taşımakta ve lider sahneden çekildikten sonra genellikle iktidar geleneksel veya hukuki otoriteye geçer. Meselâ, karizmatik liderler olarak Hz. Muhammed, Napolyon, Atatürk, Lenin, Hitler, Mao Zedong, Humeyni ve Kim İl-sung gibi liderler gösterilebilir. Özellikle, bağımsızlığa kavuşup ulus-devlet inşasına yeni giren ülkelerde ilk olarak karizmatik otorite kurulur ve daha sonra bu otorite geleneksel veya hukuki otoriteye geçer.

1.2. Bir Siyasi Kriter olarak Sosyal Tabakalaşma ve Statü

Yukarıda gösterilen tipolojiye dayanarak sistemi anlayabilmek için toplumun tabakalaşmasını inceleyip mukayese etmek oldukça işe yarar. Sosyal tabakalaşma konusunda Karl Marx, sınıf ayrımının üretim araçlarının mülkiyetine ve alt ekonomik sisteme dayandığını ileri sürerken (Kapani, 1975: 109-111), Max Weber'e göre ise, sınıf farklılaşmasının yanı sıra statü (konum) farklılaşması da sosyal tabakalaşmayı oluşturur. Burada statü insanın toplumda saygı, itibar ve prestij bakımından sağladığı yeri ifade eder (Kapani, 1975: 112-113).

Marx, sınıf ayrımı, siyaset, kültür ve hukuk gibi üst yapıya ait değerlerinalt ekonomik yapı tarafından belirlendiğini vurgularken; Weber ise alt ekonomik yapının ve tabakalaşmanın toplum yapısı, siyaset, din ve kültür gibi üst yapı tarafından belirlendiğini ileri sürmüştür. Statünün belirlenmesinde ekonomik faktörlerden ziyade meslek, eğitim, kültür ve yaşama tarzı gibi faktörlerin rolü önemlidir. Sosyal sınıflar içinde statü grupları da mevcuttur. Mesela Marx'a göre hem fabrika işçisi hem de beyaz yakalı işçi proletarya sayılırken, Weber'e göre beyaz yakalı işçi daha saygın görülmekte ve orta sınıfa dâhil edilmektedir (Kapni,1975: 113). Burada görüldüğü gibi, Weber sosyal tabakalaşmada ekonomik faktörden başka toplumsal yapı, kültür, din ve siyasi iktidarın da son derece önemli rol oynadığını vurgulamıştır. Bu yüzden siyasi otoriteyi incelemek için ülke içindeki tabakalaşmaya bakıp geçmişteki sistemle karşılaştırmak oldukça faydalıdır.

2. KUZEY KORE'DE İDEOLOJİ VE SİYASAL-TOPLUMSAL YAPI

Marx, komünist-sosyalist dünyada sınıf ayrımının mevcut olmayacağını ve etnisite, din, ulusal kimlik gibi unsurların anlamlarının artık yok olacağını ileri sürmektedir. 1948 yılında kurulan resmî olarak Marksizm-Sosyalizmi benimseyen Kuzey Kore, Joseon Hanedanlığı ve Japon yönetimine karşı antiteze dayandığını vurguladığı için ülke içinde sınıf sisteminin uygulanmadığını ve halk arasında herhangi bir ayrımcılığın yapılmadığını ileri sürmektedir (Naito, 2001: 161-162). Meselâ, Kuzey Kore Anayasası'nın dördüncü, sekizinci ve onuncu maddeleri Kuzey Kore içindeki sınıf ayrımının varlığını inkâr etmektedir (North Korean Constitution, 9.10.2009):

> "Dördüncü Madde: Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin egemenliği işçiler, çiftçiler, bilim adamları ve bütün proletarya halkının elindedir. [...]
>
> "Sekizinci Madde: Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin toplum sistemi altında proletarya halkı her şeyin sahibidir ve bu toplum sistem toplumdaki her şeyin proletarya halkına hizmet ettiği insan merkezli toplum sistemidir. Devlet sömürü ve baskıdan kurtulup devlet ve toplumun efendisi olan işçiler, çiftçiler, bilim adamları ve bütün proletarya halkının çıkarlarını korur."
>
> "Onuncu Madde: Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti proletarya sınıfının liderliği altındaki işçi-çiftçi ittifakına dayalı bütün halkın siyasi ve ideolojik birliğe dayanır. Devlet düşünce devrimini pekiştirip toplumun bütün üyelerini devrimleştirerek ve proletaryalaştırarak bütün toplumu fikir açısından birleşmiş tek gruba dönüştürür."

Yukarıdaki, Kuzey Kore Anayasası'nın bazı maddelerine baktığımızda egemenliğin "ezilen" bütün proletarya halkına ait olduğu, devlet ve toplumun efendisinin proletarya sınıfı olduğu ve devletin vazifesinin bütün halkı proletaryalaştırarak tek sınıflı toplumu oluşturma olduğu vurgulanmaktadır. Kuzey Kore resmî olarak toplumun tek proletarya sınıfından ibaret olduğunu vurgulayarak ülke içindeki herhangi sınıf sisteminin var olmasına müsaade etmemediğinive ülke içindeki sınıf sisteminin varlığının "Güney Kore hükûmetinin kara propagandası" olduğunu iddia etmektedir.

Ayrıca Kuzey Kore'de Japon işgalinin dışında Joseon Hanedanlığı konusunda da olumsuz imaj hâkimdir. Mesela Joseon Hanedanlığı'nın 28. Kralı Gojong'ın eşi İmparatoriçe Myeongseong hakkında Kuzey Kore oldukça olumsuz değerlendirmelere sahiptir (Jungang İlbong, 22.10.2001:3):

> "Gerici muhafazakâr örgütü oluşturmuş, feodal *yangban* (eski Kore'nin aristokratları) ve toprak ağalarının çıkarlarını savunmuş, her türlü ilerici eğilime karşı şartsız şekilde baskı uygulamış ve halkı acımasız şekilde ezmiştir."

Ayrıca, Güney Kore Joseon Hanedanlığı döneminin muhteşem ve güzel bir dönem olduğunu vurgulayarak mevcut Güney Kore devletini, "Joseon Hanedanlığı'nın devamı" olarak açıkça tanımlarken, Kuzey Kore ise genel Kore tarihinden çok daha

ziyade Kim İl-sung ve Kim Jong-il'in "devrim tarihi"ne ağırlık vermektedir. Kuzey Kore'de, Kim İl-sung ve Kim Jong-il'in "yeni Kore devletinin kurucusu, babası" olduğu vurgulanmakta ve rejimin Joseon Hanedanlığı'ndan kopuk ve farklı bir "karizmatik otorite" olduğu gösterilmeye çalışılmaktadır. Örneğin, Kuzey Kore Anayasası'nın önsözü bu durumu açık şekilde ifade etmektedir (North Korean Constitution, 9.10.2009):

> "Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti yüce Yoldaş Kim İl-sung ve Yoldaş Kim Jong-il'in düşüncesi ve liderliğini somut şekilde ifade eden Juche sosyalist ülkesidir.
>
> Yüce lider Yoldaş Kim İl-sung Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin ve sosyalist Kore'nin kurucusudur.
>
> Yoldaş Kim İl-sung ölümsüz Juche düşüncesini başlattı. O'nun bayrağının altında Japonya'ya karşı devrim mücadelesini yürüttü, kendi liderliği altında onurlu devrimin geleneklerini oluşturdu, anavatanın kurtuluşu adlı tarihî bir başarıyı elde etti, siyasi, iktisadi, kültürel ve askerî alanlarda bağlantısız bağımsız devletinin inşasının sağlam temelini oluşturdu ve ona dayanarak Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'ni kurdu.
>
> Yoldaş Kim İl-sung kendine özgün devrim yolunu gösterdi, her aşamadaki sosyalist devrimi ve inşaat çalışmalarını akıllı şekilde yürüttü ve cumhuriyetimizi halk-kitle merkezli sosyalist ülkeye ve bağımsız, bağlantısız ve kendini savunabilen sosyalist ülkesine dönüştürdü ve geliştirdi.
>
> Yoldaş Kim İl-sung devlet inşasının ve devletin faaliyetlerinin temel ilkelerini gösterdi, en üstün devlet ve toplum sistemleri, siyasi yöntemleri ve toplumu yönetme yöntemlerini oluşturdu ve sosyalist anavatanın güçlenmesi ve yükselmesi ve Juche Devrimi'nin devamı ve başarısı için sağlam temelini oluşturdu.
>
> Yüce lider Yoldaş Kim Jong-il Yoldaş Kim İl-song'un düşüncesi ve başarısından yola çıkarak bizim cumhuriyetimizi Yoldaş Kim İl-song'un devleti olarak güçlendirip geliştiren ve milletimizin itibarını ve devletin gücünü zirveye kadar yükselten olağanüstü vatanseverdir ve sosyalist Kore'nin korucusudur. [...]
>
> [...] Yüce Yoldaş Kim İl-sung ve Yoldaş Kim Jong-il milletimizin güneşidir ve anavatanın birleşmesi için kurtuluş yıldızıdır. [...]
>
> Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti ve Kore halkı Yüce Yoldaş Kim İl-sung ve Yoldaş Kim Jong-il'e Juche Koresi'nin ebedi lideri olarak saygı göstererek, Kore İşçi Partisi'nin liderliği altında Yoldaş Kim İl-sung ve Yoldaş Kim Jong-il'in düşüncesi ve başarısını koruyarak ve geliştirerek Juche Devrimi'ni başarıyla tamamlayacaktır."

Anayasada Kim İl-song ve Kim Jong-il'in "karizmatik lider" olduğu tamamen öne çıkarılmakta ve onların "sıfırdan yepyeni Kore Devletini kurduğu" ve "bu dev-

letin Joseon Hanedanlığı ve Japon yönetimine karşı antitez olarak kurulduğu" vurgulanmaktadır. Böylece Kim İl-sung rejiminin "eski geleneksel otoriteyi devirip yeni bir sistemi oluşturan ve kendi meşruluğunu doğrudan şahsa bağlayan" tam karizmatik otorite olduğu net şekilde karşımıza çıkmaktadır.

Kuzey Kore'deki iktidarın karizmatik otoriteden başka bir otoriteye geçişine baktığımızda, siyasi iktidarın Kim İl-sung'dan oğlu Kim Jong-il'e devredilmesi hakkında Kuzey Kore yönetimi iktidarın rasyonel kriterlere göre oğluna devredildiğini, karizmatik otoriteden yasal-rasyonel otoriteye geçiş olduğunu ve kendi rejiminin Joseon Hanedanlığı'ndan farklı olduğunu ifade etmiştir. Kuzey Kore Hükümeti Kim İl-sung'dan oğlu Kim Jong-il'e iktidarın devredilmesini günümüze kadar hiçbir zaman, "Kim İl-sung'un oğlu olması" bahanesiyle gerekçelendirmemiş ve bu ifade ulusal kamuoyunda kullanılmamıştır. Kim İl-sung'un halefini seçme konusunda, Kim İl-sung üç noktadan bahsetmiştir. Birinci nokta "devamlı devrimin gerekli olduğu gibi liderin halefinin olmasının gerektiği"ydi. İkinci nokta, "sadece en üstün ve başarılı kişinin halef olabileceği"ydi. Üçüncü nokta ise "lidere en sadık kişinin halef olması gerektiği"ydi. Kim Jong-il'in bu üç şartı taşıdığından seçildiği vurgulanmıştır ("Kakusareta 'Seshuu,'", 19 Ağustos 2017).

Gerçekten de komünist Kuzey Kore siyasi iktidarın Joseon Hanedanlığında olduğu gibi kalıtsal şekilde devredilmesinin temel ilke olan Marksizm'e aykırı olduğuna dair görüş paylaşmıştır. Ayrıca, Kuzey Kore Yönetimi kalıtsal sistemin meşru olduğunu halka kabul ettirmenin de zor olduğunu savunmuştur. Aynı zamanda, Çin ve SSCB gibi komünist-sosyalist ülkeler de kalıtsal sistemi sürekli sert biçimde eleştirmiştir ("Kakusareta 'Seshuu'", 19 Ağustos 2017). Böylece Kuzey Kore Rejimi iktidarın kalıtsal şekilde devredildiğine dair eleştirilerden kaçınmak için siyasal iktidarın "rasyonel ve objektif" kriterlere göre devredildiğini ve "karizmatik otoriteden yasal-rasyonel otoriteye geçiş" olduğunu halka ve uluslararası kamuoyuna karşı sürekli vurgulamıştır.

Fakat Kuzey Kore Yönetimi, "karizmatik otoriteden yasal-rasyonel otoriteye geçiş"i sürekli vurgularken, Kim İl-song ve Kim Jong-il'in ailesi ve soyu halka "kutsal kahraman aile-soy" olarak her yerde tanıtılmakta ve Kim ailesine özel yer verilmektedir. Bu noktada, Kim Jong-il'in annesi Kim Jong-suk'a "devletin, ulusun anası" statüsü verilmekte ve Kim İl-sung'un dedesi, annesi ve babası da "millî kahraman" olarak halka tanıtılmaktadır (Go, 1984). Böylece Kuzey Kore'nin "yasal-rasyonel" otoriteye dayalı olduğu gösterilmeye çalışırken aynı zamanda Kuzey Kore'nin kanunları ve idari makamlarından daha ziyade iktidar sahibi olan Kim İl-sung ve Kim Jong-il'in şahıslarına ve onun soyunun "kutsallığı ve kahramanlığı"na itaat edildiği net bir şekilde görülmektedir. Dolayısıyla, günümüzdeki Kuzey Kore Yönetimi resmen yasal-rasyonel otoriteye dayandığını iddia ederken gerçekte ise, Kuzey Kore'nin karizmatik otoriteden Joseon Hanedanlığı'ndan farklı olan "başka bir geleneksel yönetime geçiş" olarak nitelendirilmesi daha doğru görülmektedir. Ay-

rıca, Kuzey Kore'nin "karizmatik otoriteden başka bir geleneksel otoriteye geçiş" olarak nitelendirilmesinin daha uygun olmasının diğer bir sebebi de Kuzey Kore'de mevcut olan sınıf sistemidir. Gerçekten de Kuzey Kore'den iltica edenlerin çoğu Kuzey Kore'de sınıf sisteminin mevcut olduğunu ifade etmekte ve bu sınıf sistemi insan haklarının en kötü ihlâllerinden biri olarak işaret edilmektedir ("Dappokushano Hitsuuna Uttae: Bengoshi Kyoukaiga Jinkenhakusho", 13.10.2008). Japon posta tarihi uzmanı Yosuke Naito, Kuzey Kore posta kurumunun 1997 yılında bastığı "Mangyongdae Devrimci Okulu'nun Kuruluşunun 50. Yıldönümü" başlıklı hatıra pul seti içindeki pul karnesinin ön kapağında okulun kuruluş amacı hakkında, "Bu okul Kore Devrimi'nin çekirdek çocuklarını yetiştirmek için kurulan üstür" diye yazıldığına dikkati çekmekte, en azından Kuzey Kore'de "çekirdek sınıfı"nın mevcut olduğunun itiraf edildiğini ileri sürmektedir (Naito, 2001: 161-163). ABD'nin Kuzey Kore İnsan Hakları Komitesi de Kuzey Kore'deki sınıf sisteminin mevcudiyeti hakkında bilgi vermiştir (Hawk, 2003, 27).

Bu sınıf sisteminin oluşum sürecinden söz edecek olursak, bu sistem 1957 yılından sonra meydana çıkan Kuzey Kore'deki iktidar çatışması ve "tasfiye" esnasında oluşturulmuştur. 1957 yılında Kim İl-sung Kore Savaşı sonrasında, Çin'in ve SSCB'nin yanlı grubu gibi muhalif güçlerini büyük ölçekli tasfiyeyle yok etmiştir. Bu tasfiye ve baskı, parti ve hükûmetin üst düzey yetkililerinin dışında vatandaşlara da uygulanmıştır. Daha sonra 1958-1960 yılları arasında devam eden "Merkezi Parti Temel Projesi" ile Kim İl-sung'a sadakati derecesine göre bütün vatandaşlar "çekirdek sınıfı", "tereddütlü sınıf" ve "düşman sınıfı"na ayrılmıştır. Kore İşçi Partisi'ne karşı çıkabilen, "tereddütlü sınıf" kontrol altında tutulmuş ve partiye karşı olumsuz davranan "düşman sınıfı" ise, özel ağır kontrol altında tutulmaya başlanmıştır. Bunun yanı sıra, yaklaşık 70.000 kişi (aşağı yukarı 15.000 hane) dağlık yerlere ve merkezden uzak yerlere zorla yerleştirilmiş ve yaklaşık 6000 kişi ise "devrim karşıtlığı" bahanesiyle idam edilmiştir (bk. Collins, 2012).

1966 yılından 1967 yılına kadar bütün vatandaşları tekrar kayda geçirme projesi düzenlenmiştir. Bu çalışma esnasında, bütün Kuzey Kore vatandaşlarının anne-babaları ve bütün akrabaları araştırılmıştır. Ondan sonra araştırma üç sene daha devam etmiş ve bu araştırmalara göre Kuzey Kore vatandaşları 51 kategoriye ayrılmıştır (Naito, 2001, 163).

Sınıfın belirlenmesi için vatandaşların büyükdedesinin kuşağına kadar incelenir ve Kim İl-sung ve Kim Jong-il'e sadakati derecesine göre "3 sınıf-51 kategori"ye ayrılmaktadır. 3 sınıf "çekirdek sınıfı", "tereddütlü sınıf" ve "düşman sınıfı"ndan ibarettir ve 51 kategori her sınıf içindeki kategorileri kasteder ("Kita-Chousen 'Chulshin-Songbun' Chousa", 2006: 1).

Tablo

Çekirdek Sınıfı

Tereddütlü Sınıf

Düşman Sınıfı

Tablo 1: Kuzey Kore'deki Sınıf Ayrımı (Songbun) ("Kita-Chousen 'Chulshin-Songbun' Chiousa", 2006: 1)

Çekirdek Sınıfı	• 15 Ağustos 1945 tarihindeki kurtuluş öncesinde de işçi olanlar • Kurtuluştan önce rençber olanlar • Kollektif çiftlik ve devlet çiftliğine bağlı çiftçiler • Kurtuluştan sonra yükseköğrenimi gören aydınlar ve devlet memuru olanlar • Kore İşçi Partisi Üyeleri (Japon Komünist Partisi eski üyeleri dâhil) • Japonya karşıtı partizan şehitlerinin aileleri • Kore Savaşında hayatını kaybedenlerin aileleri • Kore Savaşında Güney Kore Ordusu ve Birleşmiş Milletler ordusu tarafından öldürülenlerin aileleri • Kore Savaşı şehitlerinin aileleri • Kuzey Kore ordusu subaylarının ailesi ve Kore Savaşı Gazileri
Tereddütlü Sınıf	• Kurtuluştan önce küçük ya da orta ölçekli tüccar veya bilim adamı olanlar • Kurtuluştan önce zanaatkâr olanlar, seyyar küçük ölçekli usta olanlar ve kendi dükkânına sahip olan orta ölçekli usta olanlar • Kurtuluştan önce başka kişileri çalıştıran zengin çiftçi olanlar ve kendi arazisine sahip olan orta ölçekli çiftçiler • Kurtuluştan önce hizmet sektöründe çalışanlar, hizmet sektöründe başkalarını çalıştırmış olanlar ve millî burjuvalar • Daha önce çekirdek sınıfına aitken Kore Savaşı esnasında Güney Kore'ye geçenlerin ailesi ve Güney Kore'ye geçip orada işçi veya çiftçi olanların ailesi • Kore Savaşı esnasında düşman için hizmet edenler ve onların aileleri • Kore İşçi Partisi'nden atılanlar • Ceza süresini tamamlayan siyasi ve ekonomik mahkûmlar (serbest bırakılanlar dâhil) • Casusluk yapanlar • Tutuklanıp hapse atılanların aileleri • Kuzey Kore kurulduktan sonra cezalandırılanların aileleri ve başıboş hovardalar • Hayat kadınları • Falcılar ve şamanlar gibi batıl inançları benimseyenler • Konfüçyüsçüler, eski Chondoist Chongu Partisi üyeleri, bağımsız seçmenler ve Çin'den geri dönenler (Kore İşçi Partisi Üyeleri hariç) • Japonya'dan dönenler, kurtuluştan sonra yurt dışında eğitim görenler veya kurtuluştan önce yetiştirilmiş aydınlar
Düşman Sınıfı	• Eski Japon İmparatorluğu'nun kurumlarında devlet memuru olarak çalışanlar • Sanayinin kamulaştırılması esnasında mülklerine el konulan burjuvalar • Arazi reformu yapıldığı zaman 5 hektardan daha geniş araziye veya pirinç değirmenine sahip olan toprak ağaları • Japonya ve ABD yanlıları • Zengin çiftçiler, toprak ağaları, Japonya veya ABD yanlısı olup Güney Kore'ye geçenlerin aileleri • Kore Demokrat Partisinin eski üyeleri ve kurtuluştan sonra Kuzey Kore'ye geçenler (Japon Komünist Partisi eski üyeleri hariç) • Hristiyanlar, özellikle Katolik Kilisesi'ne mensup olanlar ve Budistler • Filozoflar, Kore İşçi Partisi karşıtları ve devrim karşıtları

"Çekirdek sınıfı"na ait vatandaşlar devlete sadık olanlar kişiler olarak nitelendirilmektedir ve imtiyazlı sınıf olarak Pyong-Yang başta olmak üzere önemli şehirlerde ikamet edenlerin hemen hemen hepsi bu sınıfa aittir.

Diğer yandan, "düşman sınıfı"na ait olanlar ise ne kadar yetenekli, başarılı ve ahlaklı olsa da potansiyel hain olarak nitelendirilir. Onlar özellikle ağır kontrol altında tutulur ve onlara ayrımcılık yapılır. "Düşman sınıfı"na ait olanların yükseköğrenim görme hakkı yoktur. Onlar kömür madeni bölgeleri gibi yaşam şartlarının oldukça zor olduğu yerlere yerleştirilmekte veya toplama kamplarına gönderilmektedir. "Tereddütlü sınıf"a ait olanlar da gelecekte devlete ihanet edebilir olarak nitelendirilmektedir. Onlar devlet tarafından kontrol altında tutulmakta ve iş yerlerinde belli bir kademeden daha yüksek kademelere çıkamamaktadırlar. "Düşman sınıfı" ve "tereddütlü sınıf"a ait olanların torunlarından sonraki kuşaktanbaşarılı olanların ise yüksek kademelere çıkabildiği söylenmektedir (Shigemura, 2002: 129-130). Burada görüldüğü gibi devlette yüksek kademelere çıkmak için önemli şey rasyonel şekilde ölçülebilen yetenek değil, siyasi iktidar tarafından oluşturulmuş "geleneksel" sınıf sistemi içindeki konumdur. Bu noktadan da Kuzey Kore Rejiminin rasyonel olmayan "geleneksel sistem ve fikir"e dayandığı ve fiilen "karizmatik rejimden geleneksel otoriteye" geçiş olduğu açıkça anlaşılır.

3. JOSEON HANEDANLIĞI VE KOMÜNİST-SOSYALİST KUZEY KORE ARASINDAKİ DEVAMLILIK

İkinci bölümde, Kim İl-sung'un Rejiminin karizmatik otorite olarak nitelendirildiği ve oğlu Kim Jong-il iktidara geçtikten sonra ise Kuzey Kore'nin rejimi ne kadar, "yasal otorite" olarak gösterilse de Joseon Hanedanlığından farklı geleneksel bir otoriteye geçtiği görülmektedir.

Diğer yandan, Kuzey Kore'de mevcut olan sınıf sistemini Joseon Hanedanlığının sınıf sistemi ile mukayese ettiğimizde Kuzey Kore'deki totaliter sosyalist rejimin Joseon Hanedanlığından önemli derecede etkilendiği söylenebilir, hatta Joseon Hanedanlığının devamı olarak nitelendirilebilir.

Joseon Hanedanlığı, Konfüçyüsçülüğü resmî ideoloji olarak benimsemiştir. Dolayısıyla o dönem Kore'ye Konfüçyüsçülüğe dayalı ataerkil aile sistemi hâkim olmuştur ve yaşam tarzı ve törenlerin Konfüçyüsçülüğe göre uygulanması zorunlu kılınmıştır. Konfüçyüsçülük bağlamında Joseon Hanedanlığı, İmparatora ve ailesine ve soyuna tam sadakat ve fedakârlığı vurgulamış ve bundan yola çıkarak Joseon Hanedanlığının krallarına ve soylarına önem verilmiştir. Joseon Hanedanlığının Konfüçyüsçülük ideolojisinin temeli geleneksel otoriteye dayanmaktaydı ve halk Konfüçyüsçülük öğretisine göre krallara ve soylarına koşulsuz şekilde itaat etmekteydi.

Buna benzer durum, günümüzdeki Kuzey Kore'de de görülmektedir. Kuzey Kore Yönetimi, Konfüçyüsçülük ideolojisini "gericilik" olarak nitelendirirken Konfüçyüsçülüğe dayalı adetler ve gelenekler halka sağlam şekilde yerleşmiş durumdadır. Kuzey Kore'de yaşı büyük, mevkisi yüksek olanve onların soylarına şartsız şekilde sadakat istenmekte olduğu için onları eleştirmek olumsuz karşılanmaktadır. Bu özellik Kuzey Kore siyasal hayatında da net şekilde görülmektedir. Gerçekten de Kuzey Kore içinde "yeni Kore'nin babası, yüce lider" olarak tanımlanan Kim Il-sung ve onun soyuna özel önem verilmekte ve halk da ona ve onun soyuna koşulsuz şekilde biat etmek ve saygı göstermek mecburiyetindedir. Kim Hanedanlığını sorgulamak kesinlikle yasaktır ve aksi takdirde toplumsal-siyasal hayattan tamamen dışlanır ve cezalandırılır. Bu duruma baktığımızda, Kuzey Kore Joseon Hanedanlığı ile bağının olmadığını vurgulasa bile gerçekte Joseon Hanedanlığı tarafından benimsenen eski adetlere dayalı sistemden etkilenmektedir. Kore'deki eski hanedanlıklar ve günümüzdeki Kuzey Kore rejimi arasında devamlılık mevcuttur ve mevcut Kuzey Kore Yönetimi eski hanedanlıklardan tamamen farklı gibi görülüyorsa bile meşruiyet inancı Konfüçyüsçülüğe dayalı adetlerden etkilenmektedir. Bu anlamda, mevcut Kuzey Kore rejimi de baştan beri "geleneksel otorite"ye dayanan eski hanedanlıkların devamı olarak nitelendirilebilir.

Ayrıca eski Kore Hanedanlıkları ve günümüzdeki Kuzey Kore Rejimi arasındaki devamlılık sınıf sisteminde de görülmektedir. Joseon Hanedanlığı oldukça karmaşık bir sınıf sistemine sahiptir. Joseon Hanedanlığındaki toplumsal sınıflar genel olarak *Yangban* (aristokrat sınıf), *Jung-in* (orta sınıf), *Sang-in* (normal sınıf) ve *Cheonmin'e* (aşağı sınıf) ayrılmıştır. Bu sınıf sistemi Goryeo Krallığı döneminden beri devam eden toplumsal adetlere dayanmış ve Joseon Hanedanlığının sistemi geliştikçe pekiştirilmiştir (Eckert, 1991: 43-44).

Joseon Hanedanlığı'ndaki en üst sınıf *Yangban* sınıfıdır. Bu sınıfa ait olanlar tarım ve ticaret gibi işlerle uğraşmazdı, sınavla yüksek kıdemli devlet memuru olma hakkına sahipti ve onlara çeşitli ayrıcalıklar tanınırdı. Onlar devletten arazi ve maaşı aldığından dolayı toprak ağa sınıfını oluşturmuştur. Onlardan bazıları bu tür ekonomik temellere dayanarak soylu aileleri oluşturmuştur (Miyajima, 1995: 25). Diğer yandan, onların sayısının kalıtım yoluyla artması siyasal kurumlar içinde yükselme üzerinde şiddetli çatışmaların yaşanmasına neden olmuştur. Ayrıca, *Yangban* statüsü Joseon Hanedanlığı'nın son döneminde parayla satın alınmaya başlamış ve bunun sonucu olarak Korelilerin çoğunluğu *Yangban* sınıfına geçmiştir (Miyajima, 1995: 95-97).

Jung-in (orta sınıf) grubuna ait olanlar yabancı diller (özellikle Çince, Mançurya dili, Moğolca ve Japonca), tıp bilimi, hukuk bilimi ve astronomi gibi özel bilimler ve teknolojileri öğrenirdi ve bu sınıf da kalıtsal şekilde devredilmiştir (I, 2009, 100-101). *Yangban* ve Jung-in sınıflarına ait olanlar bürokrat olma hakkına sahipken Jung-in sınıfına ait olanlar belli bir kademeden daha yüksek kademelere yükselemezdi ve bu sınıftakiler *Yangban*lar tarafından aşağılanırdı (I, 2009, 107).

Sang-in sınıfına ait olanların çoğu köylü-çiftçi olup tarım, zanaatkârlık ve ticaretle uğraşmıştır. Vergi ödeme, zorunlu askerlik ve haraç verme gibi her türlü yükümlülüklere sahip olmuşlar ve yerel memurlar tarafından sömürülmüşlerdir (Miyajima, 1995, 62). Dolayısıyla bu sınıftakilerin hayatı fakirlikler içinde geçmiştir. Bu durum altında dayanışma amaçlı örgütlenmeler görülmüş ve hanedanlığın son döneminde hanedanlığa ve memurlara karşı sıkça isyanlar yaşanmıştır.

Ticaret ve zanaatkârlıkla uğraşanların neredeyse hepsi, *Cheonmin* sınıfına (aşağı sınıf) aitti. Onlar mülk olarak nitelendirilirdi. Onlar üzerinden alışveriş yapılırdı ve onlar miras olarak devredilirdi. Bu sınıfa ait olanlar kamu köleleri ve özel köleye ayrılırdı ve istediği yerde yaşayamazdı, istediği kişiyle evlenemezdi ve istediği mesleğe sahip olamazdı. Kamu köleleri diğer kölelerden daha yüksek statüye sahipti ve köle ve halkın ortasında yer alırdı. Ayrıca, *Cheonmin* sınıfı içinde de çeşitli tabakalar mevcuttu. Saraydaki hizmetçiler, gardiyanlar, rahipler, şamanlar, müzikçiler ve dansçılar bu sınıfa aitti (Ooya, 17.2.2017).

Özellikle, *Cheonmin* sınıfına ait olanlar arasında en alt tabakada yer alan sınıfa *Paekjeong* denirdi. Onlara insan muamelesi yapılmaz ve yaşadıkları bölgeler diğer insanların yaşadığı bölgelerden izole edilirdi. Onlar kasaplık, dericilik ve ahşapçılık gibi meslekleri benimserdi. *Paekjeong*lar ve diğer insanlar arasındaevlilik yasaktı ve *Paekjeong*ların pahalı günlük ürünleri kullanması da yasaktı (Cheon, 1997: 220). Diğer yandan, *Paekjeong*lar devletin kontrolü altında olmadığından dolayı nüfusa kayıtlı değildi ve devlete karşı var olan çeşitli yükümlülüklerinden muaftı (Cheon, 1997: 251). 1894 yılındaki reformdan sonra köle sınıfı kaldırıldığından dolayı *Paekjeong* sınıfı da ortadan kalkmış ve eskiden *Paekjeong* sınıfına ait olanlardan devlet memur olarak çalışanlar da çıkmaya başlamıştır. Ama yine de eskiden *Paekjeong* sınıfına ait olanlara karşı ayrımcılık kalmıştır.

Bu sınıf sistemine dayanarak Joseon Hanedanlığının hâkimiyet sistemi oluşturulmuş ve sürdürülmüştür. Böyle katı sınıf sistemi, 1894 yılındaki reformdan sonra aşamalı şekilde yok olduysa da toplum seviyesinde eski sisteme dayalı ayrımcılık günümüzde hâlen mevcuttur.

Joseon Hanedanlığındaki sınıf sistemini Kuzey Kore'deki sınıf sistemiyle karşılaştırırsak, iki sistem arasında birçok noktada benzerlik görülmektedir. Gerçekten de ABD'nin Kuzey Kore İnsan Hakları Komitesi Helen-Louise Hunter tarafından yazılan *Kim Il-Song's North Korea* kitabından alıntı yaparak Kuzey Kore'nin 1946 yılından beri bütün vatandaşları yönetici sınıf, sıradan halk ve aşağı sınıfa ayıran *Songbun* Sistemini uyguladığını ve bunun Joseon Hanedanlığının sistemine benzediğini bildirmiştir (Hawk, 2003: 27). Kuzey Kore resmî olarak sosyalizm-komünizmi benimsediğinden dolayı uluslararası kamuoyuna ülkede sınıf sisteminin mevcut olmadığını açıklamaktadır. Kuzey Kore'de eski *Yangban* sınıfı proletarya sınıfının düşmanı olarak algılandığından dolayı eskiden *Yangban* sınıfına ait olduğunu ifade etmek oldukça sakıncalıdır ve ifade eden kişi sayısı da oldukça azdır (Ooya, 17.2.2017).

Fakat Kuzey Kore toplumunun en üst sınıfı olan çekirdek sınıfına ait olanlar Kuzey Kore'nin toplumsal, ekonomik ve siyasal hayatında her türlü ayrıcalıklara sahiptir ve devlette yüksek kademelere yükselme imkânını elinde tutmaktadır. Kuzey Kore'de çekirdek sınıfı ve diğer sınıflar arasında keskin bir çizgi mevcuttur ve diğer sınıftakiler bu çizginin ötesine geçememektedir. Böylece eski *Yangban* sınıfının, Kuzey Kore'de resmen ortadan kaldırılmış olsa bile adını ve mensuplarını değiştirerek günümüze kadar fiilen devam ettiği net bir şekilde görülmektedir.

Köle sınıfına, özellikle *Paekjeong* sınıfına yönelik ayrımcılık konusunda da Kuzey Kore bu meselenin artık çözülüp ortadan kaldırıldığını vurgulamaktadır. Ama Kuzey Kore Hükümeti Güney Kore Cumhurbaşkanlarını azarlarken sıkça "*Paekjeong*" kelimesini kullanmakta (Mesela bk: "Inganpaekjeonge Muriegenın", 30.4.2016) ve bu durum Joseon Hanedanlığının sınıf sistemine dayalı ayrımcılığın Kuzey Kore toplumunun bilinçaltında henüz mevcut olduğunu göstermektedir. Ayrıca, Kuzey Kore'deki sınıf sisteminin en alt tabakasında "düşman sınıfı" mevcuttur ve o sınıfa ait olanlar her türlü haklardan yoksundur. Onlar genellikle diğer sınıflara ait olanların yaşadığı bölgelerden uzak bölgelere yerleştirilmiş ve onların diğer sınıftakilerle iletişimi ve etkileşimi de son derece kısıtlanmış durumdadır. Özellikle, toplama kamplarına gönderilenlere insan muamelesi yapılmamakta ve onlara yapılan işkenceler gibi insan haklarının ihlâli genellikle göz ardı edilmektedir. Bu noktada Joseon Hanedanlığındaki köle sınıfı, özellikle *Paekjong* sınıfı ve Kuzey Kore'deki "düşman sınıfı" arasında birçok benzerlik bulunmakta ve bu "düşman sınıfı" eski "köle-*Paekjeong* sınıfı"nın devamı olarak da nitelendirilebilir.

Kuzey Kore'deki, "tereddütlü sınıf"a baktığımızda, bu sınıftakiler "düşman sınıfı"ndakilere göre daha iyi muamele görüyorlarsa da yüksek kademelere çıkma gibi konularda çeşitli kısıtlamalar mevcuttur ve çekirdek sınıfına ait olanlar tarafından aşağılanmaktadır. Bu noktada, Kuzey Kore'deki "tereddütlü sınıf" Joseon Hanedanlığındaki *Jung-in* ve *Sang-in* sınıfının devamı olarak nitelendirilebilir.

Ayrıca, Joseon Hanedanlığında toplumsal sınıf kalıtsalken, Kuzey Kore'de vatandaşların ait olduğu sınıfın da istisnai durum haricînde kalıtsal şekilde aktarılmaktadır. Bu durum da sınıf ve toplumsal mevkiin kalıtım gibi mantık dışı geleneklerin resmiyette tamamen kaldırıldığı gösteriliyorsa da sınıf sisteminin fiilen adının ve içeriğinin değiştirilerek devam ettiği anlaşılmaktadır.

Böylece, günümüzde mevcut olan Kuzey Kore Yönetiminin, Joseon Hanedanlığı'nın geleneksel otoritesine dayandığı karşımıza çıkmakta ve Joseon Hanedanlığı ve Kuzey Kore rejimi arasında devamlılığın olduğu görülmektedir.

SONUÇ

İktidarın meşruluğunun kaynağı konusunda Max Weber, oldukça önemli tipolojiyi ortaya koymuş ve otorite şeklini geleneksel otorite, yasal-rasyonel otorite ve karizmatik otoriteye ayırmıştır. Bu otoriteler arasında geçişler vardır. Ayrıca Weber,

"sosyal tabakalaşma ve statü"nün siyasal iktidar tarafından belirlenebildiğini anlatmakta ve bu sosyal tabakalaşma da otoritenin tarzının belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır.

Kuzey Kore'nin rejimine baktığımızda, Kuzey Kore yönetimi Marksizm-sosyalizmi resmî ideoloji olarak benimsediğinden dolayı ülke içinde sınıf yapısının mevcut olmadığını ve ülkenin Joseon Hanedanlığı ve Japon hâkimiyetine karşı antiteze dayandığını sürekli olarak vurgulamaktadır. İktidarın Kim İl-sung'dan oğlu Kim Jong-il'e devredilmesi konusunda da bunun kalıtsal şekilde yapılmadığını, yetenek ve tecrübe gibi "rasyonel kriterler"e göre yapıldığını dile getirmekte ve böylece, Kuzey Kore yönetimi meşruluğu konusunda "karizmatik otoriteden yasal-rasyonel otoriteye geçiş"in olduğunu vurgulayarak ulusalve uluslararası kamuoyunu ikna etmeye çalışmaktadır. Fakat Kim İl-song ve onun soyu halka "kutsal kahraman soy" olarak tanıtılmakta ve Kim İl-sung'a ve soyuna biat edilmesi zorunlu kılınmaktadır. Ayrıca, Kuzey Kore'de "olmaması gereken" geleneksel sınıf sistemi de devlet sisteminin yürütülmesi için kullanılmaktadır. Bu durumda, günümüzdeki Kuzey Kore rejimi resmen yasal-rasyonel otoriteye dayandığını iddia ederken, karizmatik otoriteden Joseon Hanedanlığı'ndan farklı olan "başka bir geleneksel yönetime geçiş" olarak görülmektedir.

Ayrıca Kuzey Kore Joseon Hanedanlığı sistemini mukayese ettiğimizde bu ikisi arasında oldukça benzer noktalar bulunmaktadır. Kuzey Kore yönetimi ne kadar Konfüçyüsçülük ideolojisini "gericilik" olarak kabul ediyorsa da Joseon Hanedanlığı'nda benimsenen Konfüçyüsçülüğüne dayalı adetler ve gelenekler günümüzdeki Kuzey Kore'de sağlam şekilde kalmakta ve bu durum Kim İl-sung ve onun soyunun kutsallaştırılmasında net bir şekilde görülmektedir. Kuzey Kore Yönetiminin meşruiyet inancının, Konfüçyüsçülüğe dayalı adetlerden etkilendiği açıktır ve mevcut Kuzey Kore rejimi de eski hanedanlıklar arasında devamlılık görülmektedir. Ayrıca, sınıf sistemi konusunda da Joseon Hanedanlığı'nın sınıf sisteminin Kuzey Kore'de sadece adı ve içindeki unsurlar değiştirilerek fiilen devam ettiği görülmektedir. Bu noktada da Joseon Hanedanlığı ve mevcut Kuzey Kore rejimi arasında devamlılık görülmektedir.

Sonuç olarak günümüzdeki Kuzey Kore her ne kadar sisteminin "karizmatik otoriteden yasal-rasyonel otoriteye geçiş" olduğunu ve eski sistemle ilişkisi olmayan tamamen yeni bir yönetim olduğunu vurguluyorsa da Joseon Hanedanlığı'nda benimsenen, "mantık dışı" gelenekler Kuzey Kore rejiminde son derece önemli rol oynamaktadır. Günümüzdeki Kuzey Kore rejimi, Joseon Hanedanlığı tarafından da benimsenip farklı adıyla devam eden geleneksel otorite, inanç ve siyasal-toplumsal sisteme dayanmaktadır ve Joseon Hanedanlığı'nın eski yönetimi ve Kuzey Kore rejimi arasında devamlılık mevcuttur. Kuzey Kore'nin "karizmatik otoriteden geleneksel otoriteye geçtiği" görülürken geniş açıdan baktığımızda eski dönemden beri kalan geleneksel unsurlara göre yönetilen "geleneksel otoritenin devamı" olarak da nitelendirilebilir.

KAYNAKÇ

Cheon, Dong-Ju
Collins, Robert,
Washingt
"Dappokushano
tecilerini
13.10.200
Eckert, Carter J.,
Korean C
Go, Seong-Hun,
Seong Ka
rihi Anlat
ması Örn
Eğitim En
Hawk, David, Th
D.C., U.S.
I, Yeong-Hun, Da
Bungei-Sh
"Inganpaekjeonge
Kasabının
http://www
"Kakusareta 'Ses
com/watch
Kapani, Münci, P
"Kita-Chousen 'C
Jokyoujuga
Miyajima, Hirosh
Topluluğun
Naito, Yosuke,
minkyouwa
Cumhuriye
"North Korean
com/2009/
Ooya, Kyouhei, "N
www.huffin
Shigemura, Toshin
Kitabı], Tok
Weber, Max, The
versity Press

KAYNAKÇA

Cheon, Dong-Ju, Kamino Tsue [Tanrı'nın Bastonu], Osaka, Kaihou-Shuppansha, 1997.

Collins, Robert, Marked for Life: Songbun, North Korea's Social Classification System, Washington D.C., U.S. Committee for Human Rights in North Korea, 2012.

"Dappokushano Hitsuuna Uttae: Bengoshi Kyoukaiga Jinkenhakusho [Kuzey Kore Mültecilerinin Acı Feryadı: Barolar Birliği İnsan Hakları Beyaz Kitabı Hazırladı]", 13.10.2008, http://www.chosunonline.com/article/20081013000032 (9.1.2020).

Eckert, Carter J., Offspring of Empire: the Koch'ang Kims and the Colonial Origins of Korean Capitalism, 1876-1945, Seattle, University of Washington Press, 1991.

Go, Seong-Hun, Bukhane Hyeondaesaseosule Gwanhan Pipanjeok Yeongu: Kim İl-Seong Kagyee Daehan Usanghwasagwanul Jungsimuro [Kuzey Kore Modern Tarihi Anlatımı ile ilgili Eleştirel Araştırma: Kim İl-Sung'un Soyunun Kutsallaştırılması Örneği], Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Seoul, Dongguk Üniversitesi, Eğitim Enstitüsü, 1984.

Hawk, David, The Hidden Gulag: Exposing North Korea's Prison Camps, Washington D.C., U.S. Committee for Human Rights in North Korea, 2003.

I, Yeong-Hun, Daikanminkokuno Monogatari [Kore Cumhuriyeti'nin Hikayesi], Tokyo, Bungei-Shunjuu, 2009.

"Inganpaekjeonge Muriegenın Chamhokhan Jingbeolmani Myeongcheobangida [İnsan Kasabının Sürüsüne Karşı Tek Çözüm Acımasız Cezalandırmadır]", 30.4.2016, http://www.uriminzokkiri.com/index.php?ptype=ugisa1&no=110001 (12.6.2017).

"Kakusareta 'Seshuu' [Gizlenen 'Kalıtım']", NHK, 19.8.2017, https://www.youtube.com/watch?v=bxaI2UybSGI (21.2.2020).

Kapani, Münci, Politika Bilimine Giriş, Ankara, Bilgi Yayınevi, 1975.

"Kita-Chousen 'Chulshin-Songbun' Chousa, 60-nendaini Nihonseihu Haaku: Meijidai Jokyoujuga Bunseki", Mainichi-Shinbun, 4.8.2006, p. 1.

Miyajima, Hiroshi, Yangban: Richou Shakaino Tokken Kaisou [Yangban: Eski Joseon Topluluğunun Aristokrat Sınıfı], Tokyo, Chuuou-Kouronsha, 1995.

Naito, Yosuke, Kitachousen-Jiten: Kittede Yomitoku Chousen Minshushugi Jinminkyouwakoku [Kuzey Kore Ansiklopedisi: Pullarla Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'ni Anlamak], Tokyo, Takeuchi-Shoten Shinsha, 2001.

"North Korean Constitution-April 2009", 9.10.2009, http://asiamatters.blogspot.com/2009/10/north-korean-constitution-april-2009.html (13.5. 2012).

Ooya, Kyouhei, "Nanbokuno Yangban [Günümüzdeki Kore'de Yangban]", 17.2.2017, https://www.huffingtonpost.jp/lfnkr/korean-caste-system_b_14787636.html (19.2.2020)

Shigemura, Toshimitsu, Saishin Kitachousen Data Book [Güncel Kuzey Kore Verileri Kitabı], Tokyo, Kodanshai 2002.

Weber, Max, The Theory of Social and Economic Organization, New York, Oxford University Press, 1947.